

Sprawozdanie z Seminarium z Filozofii Przyrody za rok akademicki 2008/2009

W roku akademickim 2008/2009 prace badawcze w ramach Seminarium z Filozofii Przyrody Wydziału Filozoficznego PAT prowadzonego przez ks. prof. Michała Hellera i ks. dr. hab. Janusza Mączkę przebiegały wielowątkowo, jednakże można wyróżnić dwa zasadnicze bloki tematyczne. Pierwszy z nich to kontynuacja tematów z lat poprzednich, dotyczących polskiej filozofii przyrody w dwudziestoleciu międzywojennym, drugi — podejmujący problematykę teorii ewolucji. Ponadto dyskutowane były zagadnienia z pogranicza filozofii i nauki, m.in. z dziedziny kognitywistyki. Prezentowane na spotkaniach referaty w wielu przypadkach były kolejnymi etapami przygotowywania rozpraw magisterskich i doktorskich.

Anna Madej przedstawiła plan swojej pracy doktorskiej, charakteryzując krótko każdy z poszczególnych rozdziałów. Temat rozprawy, dotyczący problematyki teorii ewolucji w ujęciu Joachima Metallmanna, wpisuje się w program badawczy Seminarium, obejmujący zagadnienia z filozofii przyrody w okresie międzywojennym. W przygotowywanej pracy zostaną poruszone takie zagadnienia, jak stanowisko Metallmanna w debacie mechanicyzm-witalizm czy zagadnienie celowości w przyrodzie ożywionej. Inna doktorantka, Dorota Sieńko omówiła strukturę przygotowywanej pracy doktorskiej na temat średniowiecznych koncepcji organizmu żywego oraz ich kontynuacji w XV–XVII wieku. Gruntownej analizie poddane zostały zwłaszcza kwestie morfologii żywego organizmu oraz kategorie duszy i pneumy. Kolejne rozdziały rozprawy doktorskiej zaprezentował również o. Łukasz Mściłowski, referując zagadnienia z zakresu kwantowej teorii grawitacji w ujęciu Christophera Ishama. Małgorzata Stawarz przedstawiła nato-

miast poszczególne części swojej pracy magisterskiej zatytułowanej *Zagadnienie obiektywizacji pojęć przypadku i prawdopodobieństwa w poglądach Mariana Smoluchowskiego*. Praca składała się z trzech rozdziałów, w których kolejno omówione zostały następujące kwestie: problem przypadku i prawdopodobieństwa z perspektywy historycznej, działalność naukowa Smoluchowskiego w zakresie fizyki statystycznej oraz przeprowadzona przez niego analiza pojęcia przypadku w zjawiskach fizycznych.

Aktywność uczestników Seminarium nie ograniczała się tylko do omawiania prac dyplomowych — prezentowano m.in. będące w fazie przygotowań do publikacji artykuły. W tym kontekście Mateusz Hohol wygłosił referat wprowadzający w filozoficzne poglądy Rogera Penrose’a dotyczące problematyki umysłu i Sztucznej Inteligencji (AI). Prelegent nawiązał również do platonizmu matematycznego Penrose’a oraz koncepcji trzech światów (fizycznego, matematycznego i umysłu). Zaprezentował ponadto hipotezę Penrose’a dotyczącą natury umysłu i zjawiska świadomości, których istnienie możliwe jest dzięki występowaniu zjawisk kwantowych na poziomie mikrotubul cytoszkieletu komórek nerwowych.

Sporo uwagi na Seminarium poświęcono teorii ewolucji — jej recepcji oraz interpretacjom. Spowodowane to było obchodzeniem Roku Darwinowskiego, dla uczczenia 200 rocznicy urodzin autora oraz 150-lecia wydania dzieła *O powstawaniu gatunków drogą doboru naturalnego*. W tę tematykę wpisały się m.in. referaty Łucji Farnik czy Mateusza Hohola. Wystąpienie Łucji Farnik dotyczyło wciąż żywo dyskutowanego sporu kreacjonistów z ewolucjonistami — prelegentka szczególną uwagę zwróciła na słabą merytorycznie i metodologicznie argumentację zwolenników stanowiska kreacjonistów. Mateusz Hohol omówił natomiast poglądy Alfreda Russela Wallace’a, poprzedzając je krótką prezentacją biografii brytyjskiego przyrodnika. Wallace, niezależnie od Darwina, pracował nad teorią doboru naturalnego, prowadząc badania głównie na terenie Półwyspu Malajskiego oraz Indonezji.

W drugim semestrze roku akademickiego, w ramach Seminarium z Filozofii Przyrody, po raz pierwszy zorganizowany został cykl wykładów prowadzonych w ramach Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych. Odbyło się pięć spotkań, na których wygłoszone zostały referaty tematycznie związane z szeroko rozumianą relacją nauka-filozofia. Cykl zainaugurowany został wykładem ks. prof. Michała Hellera, zatytułowanym *Nauki przyrodnicze a filozofia*. Miał on charakter wprowadzający w tematykę całego cyklu, prelegent omówił zadania i perspektywy, jakie stoją przed naukowcami i filozofiami podejmującymi powyższą problematykę. Referaty na kolejnych spotkaniach nawiązywały do tak nakreślonej sytuacji problemowej — swoje rozważania zaprezentowali przedstawiciele krakowskiego środowiska naukowego UJ i PAT:

- Prof. Tadeusz Sierotowicz, *Jan Paweł II i sprawa Galileusza. Rehabilitacja?*
- Prof. Paweł Koteja, *Chwycić Darwina za rogi. Laboratoryjne eksperymenty ewolucyjne*
- Dr Zdzisław Pogoda, *Historyczne aspekty klasyfikacji wybranych obiektów matematycznych*
- Prof. Zdzisław Golda, *Konstrukcja relatywistycznego modelu kosmologicznego*

Warto wspomnieć, że spotkania w ramach CKBI gromadziły również uczestników spoza naszego Seminarium, ukazując tym samym interdyscyplinarność zajęć. Obecność na sali specjalistów poszczególnych dziedzin nauk przyrodniczych oraz filozofów pozwoliła na konfrontację stanowisk, niejednokrotnie powodując burzliwe dyskusje.

Stałym punktem Seminarium jest coroczna konferencja w Palsierbcu k. Limanowej. Sympozjum, odbywające się w tym roku pod hasłem *Zrozumieć Wszechświat — ku horyzontowi nauki i filozofii*, było już ósmym z kolei spotkaniem naukowym w malowniczej miejscowości Beskidu Wyspowego. W tym roku odbyło się ono

6 czerwca i wzięło w nim udział ok. 20 osób, w większości uczestników Seminarium z Filozofii Przyrody lub Seminarium z Metafizyki Wydziału Filozoficznego PAT. W trakcie sympozjum referaty wygłosili: Anna Madej, Dorota Sieńko, Martyna Krzykawska, Marcin Gorazda, Mateusz Hohol, Wojciech Grygiel, o. Łukasz Mściśławski, Hanna Michalczyk, Jakub Gomułka, Marcin Szafrąński, Sebastian Gałęcki. Podejmowane były m.in. następujące kwestie: zagadnienie organizmu żywego w ujęciu J. Metallmanna, pitagorejskie wątki w filozofii R. Penrose'a, wizja nauki w poglądach J.H. Newmana. Prelegenci wykazali się sporą wiedzą w zakresie prezentowanych zagadnień, a wygłoszone przez nich referaty stały się podstawą do interesujących dyskusji.

Spotkanie w Pasierbcu było swoistym podsumowaniem seminaryjnych działań w roku akademickim 2008/2009, a dyskutowane zagadnienia dostarczyły inspiracji do dalszych badań i pracy na kolejny rok.

Małgorzata Stawarz